

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 20. Şubat 2025
Sayı : 919

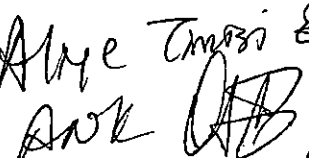
10/2418

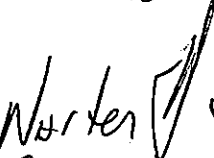
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde gittikçe artan gelir dağılımı eşitsizliğinin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan yarattığı sorunların araştırılması, üretkenlerin ve çalışanların milli gelirden dengeli ve daha adil pay alabilmelerine yönelik politikaların yaşama geçirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

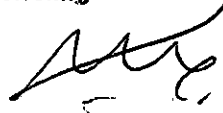
Saygılarımla.

Ar. Aliye Coşar
Antalya mv.

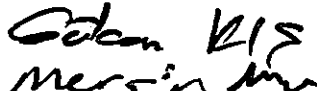

Aliye Tınazlı
ANKA

Nuriye Yentir
Pekirdiğ M.V

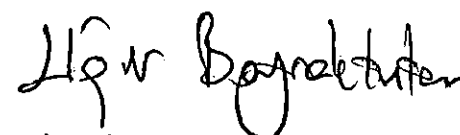

Utku ÇAKIR
Eskişehir M. meclisi

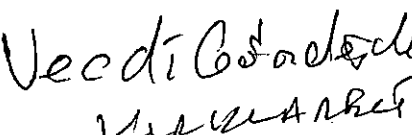

Ali KARADAĞ
İSKAR mv

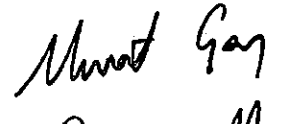

Rifat T. NALBANTOĞLU
İzmir Milletvekili

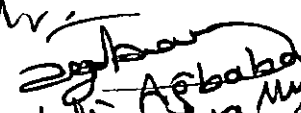

Sedat KIS
Mersin mv.
O. Kızıllı

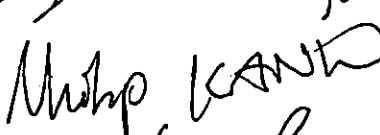

İsmet Güneş
Göcekbal mv

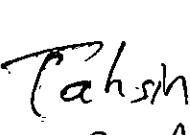

Hüner Bayraktutan
Artvin mv.

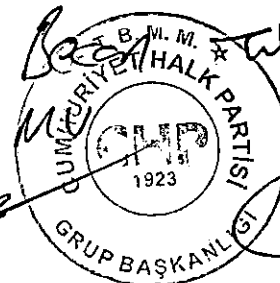

Veda ÇÖĞÜR
Karaman mv

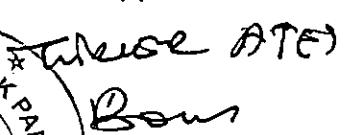

Murat Gay
Samsun mv

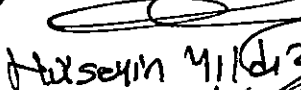

Veli Ağbaba
Malatya mv.

Muharrem KANTO
Kocaeli

Tahsin YAĞVA
Yavaş

Murat Gay
Samsun mv

Hüseyin YILDIZ
Aydın mv.

GEREKÇE

Dünyada ve ülkemizde giderek artan gelir dağılımı eşitsizliği ve buna bağlı olarak yoksulluk çözülmesi gereken en önemli sorunlardan biridir. Gelir dağılımı ekonomik büyüme, kalkınma, nüfus, işgücü piyasası, kayıt dışı ekonomi, eğitim ve servet dağılımı gibi pek çok yapısal faktörden etkilenmektedir. Özellikle küreselleşmenin hız kazandığı 1980'lerden bu yana yaşanan bölüşümdeki adaletsizlik, sadece ekonomik değil toplumsal sorunlarında temelini oluşturmaya başlamıştır. Bu süreçte sendikalaşma oranlarının azalması, reel asgari ücretlerdeki gerilemeler, işsizlik ile ilgili koruma araçlarının zayıflatılması, esnek ve güvencesiz istihdamın yaygınlaşması gelir eşitsizliklerini dünyada kalıcı hale getirmeye başlamıştır.

Gelir dağılımı, yoksulluk ve ekonomik büyüme ilişkisi ekonomik politikaların, sosyal politikaların, işgücü piyasasına yönelik politikaların ve vergi politikalarının kapsamında yer almaktadır. Gelir dağılımı ve yoksulluğun birbiri ile doğrudan ilişkisinin yanı sıra uygulanan ekonomik ve sosyal politikalarla kuvvetli bağlantısı vardır.

Gelir dağılımında eşitsizlik, sosyal adalet ve toplumsal barışın önündeki en büyük engellerden birisidir. Türkiye'de son yıllarda ekonomik durum nedeniyle yoksul daha da fakirleştirirken zenginler servetlerini hızla artırmıştır. Öte yandan çalışanların milli gelirden aldığı pay azalırken şirketlerin payı artmaktadır.

Gini katsayısına göre Avrupa'da gelir dağılımı eşitsizliğinde Türkiye ilk sırada yer almaktadır. Yani Avrupa'da gelir dağılımı eşitsizliğinin en kötü olduğu ülke Türkiye'dir.

Dünya Bankası verileri de dünyadaki ve ülkemizdeki gelir dağılımı eşitsizliğini çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. 2022 veya buna yakın en yakın yıl verileri dikkate alındığında Türkiye 130 ülke içinde 28. sırada bulunmaktadır. Gelir dağılımıyla ilgili listeye bakıldığında çok sayıda Afrika ve Asya ülkesinin gelir dağılımı eşitliğinde Türkiye'den çok daha iyi durumda olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunlar arasında Cibuti, İran, Malezya, Tanzanya, Kenya, Senegal, Mali ve Nijerya gibi ülkeler bulunmaktadır.

TÜİK tarafından 29 Ocak 2024 tarihinde yayımlanan Gelir Dağılımı İstatistikleri (2023) Türkiye'de hem toplumsal sınıflar arasında hem cinsiyete göre eşitsizliğin artış eğilimini sürdürdüğünü göstermektedir. TÜİK verilerine göre Türkiye'de 2014 yılında Gini katsayısı 0,391 iken bu değer 2023 yılında 0,433'e çıkarak son 10 yıldaki en yüksek değer olmuştur.

TÜİK'in Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2023 yılı sonuçlarına göre en yüksek eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay 49.8'e çıkarken, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay yüzde 5.9'a inmiştir. Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan Gini katsayısı ise 0.433 olarak tahmin edilmiştir. (0 mükemmel eşitliği, 1 ise maksimum eşitsizliği ifade eder.)

Bu konuda DİSK-AR tarafından hazırlanan araştırmaya göre ise;

Türkiye'de gelir eşitsizliği her geçen yıl büyümektedir. Türkiye AB ülkeleri içinde gelir eşitsizliğinin en fazla olduğu ülke durumundadır. En zengin yüzde 10'luk grubun ortalama geliri en yoksul yüzde 10'unun 15 katıdır. En zengin yüzde 5'lik grubun ortalama geliri en yoksul yüzde 5'inin 31 katı düzeyindedir. İşveren gelirleri tüm gelirlerden daha fazla artmaktadır. Kadınların ortalama geliri ortalama gelirin yüzde 21 altındadır.

Gelir dağılımındaki bozulma 2023'e özel değildir. Veriler, Türkiye'de son 20 yıl içinde gelir dağılımının gittikçe bozulduğunu, alt gelir gruplarının milli gelirden aldıkları payların yıllar itibarıyla azaldığını göstermektedir. Gelir dağılımı eşitsizliğinde bazı yıllar düşüş olsa da son 10 yıldaki eğilim artış göstermektedir.

Bütün bu gerekçeler bağlamında ülkemizde gittikçe artan gelir dağılımı eşitsizliğinin ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan yarattığı sorunların araştırılması, üretenlerin ve çalışanların milli gelirden dengeli ve daha adil pay alabilmelerine yönelik politikaların yaşama geçirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

